

OTEK

F 93.299
3

224



ქართული
ენციკლოპედია

192.7

A 108.4



ქართული
ენციკლოპედია

83

განმარტობ

საქართველოს
საბავშვო ბიბლიოთეკა

489.96
1-27

02.1949
209
21882-24615
189197

ქართულის ენისა-თ.ზ.ს.

საქართველოს საბავშვო ბიბლიოთეკა
ბიბლიოთეკა

საქართველოს საბავშვო ბიბლიოთეკა

საქართველოს საბავშვო ბიბლიოთეკა

საქართველოს საბავშვო ბიბლიოთეკა

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ,

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ
Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ.
Тифлисъ, 19-го Іюня 1856 года.

Ценсоръ *И. Кайтмазовъ.*

F 93.299
3

საქართველოს
ბიბლიოთეკა
თბილისი

ქართულის ენისათვის.

ჩუქნი სიტყვებებს დიხ ვრცელი ზ მდიდარი ენა
არის, გარდა ამისა, მუსიკულობის დროს დარბაისლობა-
ში, მეტი დამატებელია ურის სმენისათვის, ასე,
რომ სულამდისინ ჩაიჭრება ხოლმე იმისი ძალი.
მიჯნურობაში ხომ რაღა უნდა ითქვას! მოლაღური, იადონი
ღ უოკელნი გაზაფხულის მოხმარნი ჩიტები იმ ორთ უბ-
ნობაში, ვითა დაუშტკვენენ, უოკლის სინაზის ნეტა-
რებითა ზ ამ დროს ესე მოტროვიალენი, ვითა ჭერე-
ოვენ, უოკელს კეთილს, უოკლის კეთილიდგან გადმობ-
ნეულს, მაგრამ ამ ტკბილს ენას, როდესაც შოფთი
შესუდება ხოლმე, მაშინ სხუა არის; მაშინ მეტად იტის
თავის გამოჩენა ზ განძლერება. ერთის სიტყვთ მოხან-
სენეთ, რომ უოკლის - ფრით სრული არის ჩუქნი ენა,
მაგრამ უზრკტიკოთ (*) გდა.

ჩუქნს ხსლანდელს წერაში, ანუ ლაპარაკში, მხო-
ლოდ ამისმეტი ნაკლულევანება არა არის რა, რომ ზო-
გიერთისა სიტყვებს არა ვხმარობთ, მაგალითად: იგი,

(*) საბა ორბელიანის ლექსიკონის მნიშვნელობით: სუფური.



აწ, უკეთუ, ვითარცა, უკუშ, ნუთუ, რამეთუ & სხვანი, მაშინ, როდესაც რომ იმერელნი & მთიელნი ყოველს სიტყუას სმარობენ & საუცხოვრთაც მოადის იმათი ლაზარაკი, მხოლოდ იმათ ლაზარაკში ეს არის ნაკლებად ვანება, რომ მთიელებსა ბრტყელ-ბრტყელად გამთქვთ სიტყუას, იმერლებსა ძვესეთ & ჩუშნ დაძწიფებული, მაგრამ ამისი გემოვნება აღარ ვიცით ჩუშნა.

ვინ იტის უემკვლესა დროში, რომელს ლაზარაკსა ანუ გამოთქმასა ამზგავსებდნენ ჩუშნი წინაზარნი: მთიელსა თუ იმერულსა? მგონია უფრო მთიელსა? ამასთჳს რომ, იმერლებსა ოსმალური გამოთქმა აქუსთ & ქართველებსა სზარსული, რომლებსაც უწინდელს დროში მოდათ (*) ქქონიათ თავადთ აზნაურთა იმათი ენა: იმერლებსა ოსმალური & ქართველებსა სზარსული, ეს ამას ნიშნავს: იმერლები ოსმალეზსედ ახლას მდგარან, ქართველები სზარსელებსედ & შეერთებაც სშირი ქქონიათ ერთი-ერთმანეთთან, მაშინ, როდესაც რომ მთის სიმაგრეებში & იმათ მთებამდისინ ვედარ მასწეულან კერტერთნი. კარგმა მტოდნემ რომ გამოიძიას ეს სავანი, კარგი იქნება.

ვინც კარგათ იტის ჩუშნი ენა & კითხვს დრას უერადლებით გაიგონებს ამის სრულსა ძალსა, ეგონება: საამოვნებაში შამოვიარება & ამას საუკეთესოს უცხოებით ვკმაყოფილებო, თუ წასაკითხად ასე კარგი იქნება,

(*) სავა ორბელიანის ლექსიკონში მოდა ნიშნავს: ნარეკი.



ლახარაკა უფრო საუკეთესოთ გამოვა, ოღონდ ჰმარტყვას შეუდგეს ამას.

ძველი მსწავლელებას ქართული წიგნები ზ სლანდელი ბევრი წამკითხავს, რომელთათვისაცა ეურა დლებით მიმიხურია სრული რეში გონება, მე დარწმუნებული ვარ, რომ ორივე სიტუაერება მეტი საუცხოვო არის: ძველი ზ სლანდელიც. რეშნმა მწერლება რა გორც უნდა წერონ, უწანდელი მსწავლელების სიტუაერებაზე, თუ სლანდელსე ორივე კარგა იქნება, მაგრამ მიკვირს მე, ზოგნი ერთნი რათ ანობენ: ძველებური წერა სსშა არასო ზ სლანდელი სსშაო; ვითომ ძველა მსწავლელობის წერა აღარ კარგოდეს ზ სლანდელი წერა დიხს კარგი იუოს.

ახლა ვიკითხოვ: ძველებური მსწავლელებას წერა ზ სლანდელი რა კარია?

ძველებური მსწავლელების წერა არის სიტუაერებით საესე, უნაკლულო ზ მადალი, მაგრამ ვინც კარგათ არ იცის ქართული, ვერ გაიგონებს ზ მდბალ ხალხთათვისაც ბნელია. სლანდელი წერა არის მდბაური, ესე იგი: როგორც კლახარაკობთ ზ ეველსათვს ადვილი გასაგონია. აქ რეშნს ქვეყანაში ორკვარი მწერლება არიან ახლა, ჰარველები მასდევენ ძველი მსწავლელებას წერასა ზ მეორეები მდბაურსა. ამ ორ კვართა მწერლებთა შორის არის ცილობა, ჰარველები თავიანთსას ამჟობანებენ ზ მეორეები თავიანთსას, მაშასადამე ორივე სათვს არის გრა გასსნილი ზ ერთმანეთის დსა-



ჯერებლათ, შეუძლიანთ ერთმანეთსედ კრიტიკა (დაფასება?) დაწერონ უიულის ივანე გერესელიძისაგან, ახლად გამოცემულს ჟურნალში, რომელსაცა საფუძველი დასდევს, ზირველად სოლომონ დოდაევმა ჰ მეორეთ თავადმა გიორგი დავითის-ძემ ქსნის ერის-თავმა. ჰ ახლა ჩუენ შეგვიძლიან, კარგი შენობა დავსდგათ, იმათ საფუძველზედ, მაშინ იმ ჟურნალში დავანახათ, რა გვარი წერა სამკობინარათ; იქ გამოჩნდება, რომლისაგანაც უფრო ჰ უფრო გამძვინერდება წერა ჰ ლაზარაკი.

ამის გარეისათ ამასაც ვიტყვოდეთ აქა, რომ ყოველი ახლანდელი ქუეყნის ხალხი, ერთმანეთისა შობავენ უოველს ივერში, ნამეტნავად სწავლაში ჰ განვითარებაში, ჩუენმა კელმწიფემ დიდმა იმპერატორმა ინება, ჩუენი ჟურნალი გვქონდეს ჰ ჩუენი ლიტერატურა დავადგინოთ, მეორეს მხრით ვიტყვი; აბა მივხედოთ, რომელს არა აქვს თავის ენაზედ თავის ჟურნალი? — ვკელას! — ჩუენსა ძმებსა სომეხებს ძიანტ კვითხოთ, რამდენს ჟურნალს დავვითუღიან თავიანთ ენაზედ თავისას? — ბევრსა! მაშ ამ ჩუენს ძმებსა ძიანტ მივბამოთ ჰ უფრო სწორეთა ვთქვათ, იმათგან ვისწავოთ ჟურნალების ზატკივი, და ანუ რა სარგებლობას არის ლიტერატურა გონებისათვის.

ეს ამთენი ძაგალითები გვამეკ წინა ჰ ამის შემდეგ როგორ უნდა დავიუოვნოთ ჩუენას ლიტერატურისათვის? ძართალია საწიოგადოდ არ ითქმის უსურველობა, ძაგრამ უფრო ბევრისაგან გამიგონათ: «რა საჭირათ

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

« ჰ ან რათ გვინდა? » მაშინ, როდესაც რომ ეველას
გვმართებს, დიდად ვეცადნედ ჰ ჩუქნი ლიტერატურა
განვავრტელოთ, ვინაჲთვან მეონია დრო იუოს, რომ
ჩუქნსუვდაც ითქვას ხოლმე: « ჰ იმათაცა აქქსთო, თა-
ვიანთი საკუთარი ლიტერატურა! »

ეს მტირედი წერილი ამისათუხ გამოიტა ასე
ადრე, რომ წავიკითხოთ რა ჰრის ჩუქნი ენა ჰ ანუ
რა ძალა აქქს, მაგრამ ეველასა ვთხოვ საწუენათ
ნუ მივიღებთ: მეტად უსურველათა ვართ, ჩუქნი მა-
ძაძაძის შენახულს ჩუქნს ენაზედ, რომელსაცა რამდუ-
ნიმე სუეუენობი, საშინელი მტრები სწეწდენ ჰ
იმათმა საშინელებამ ვერა - ფრით ვერ მოსძეს ჩუქნი
ენა ჩუქნთაწინაზართაგან. ახლა იმათი შვილები უსურ-
ველათ უეურებთ, ამ ორის თვის წინათ გამოცუ-
მულს განცხადებას ჰ კელის მომწერს სიას, ქარ-
თულის ჟურნალის რედაქციითგან, მაგრამ კელის მომ-
წერნი კი არა სჩანან მაგდენნი არც ერთის მხრით-
გან, არ ვიცით როგორ უნდა მოხდეს? თუ კელის
მომწერნი არ იქნებიან, რის დონის მიებით უნდა
გამოიტეს ჟურნალი? ჰ თუ ჟურნალი არ გამოიტა,
რომლის საშუალობით გამშენიერდება ჩუქნი ენა, ანუ
დაიდგინება? — ამისთუხ მოგიწევთ ჰ ატივცემულნო
მკითხველნო! შემო ხსენებულს ჟურნალის სიაზედ კელი
მოვაწეროთ ჰ კიდევ ვეცადნეთ განვრტელებას, გარწმუნებთ
რომ სსსარგებლო იქნება.

ИСТ. ИСТОРИЯ КАЗАХСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
БИБЛИОТЕКА

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა



ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა
საქართველო

